

Potrebno skrb in pozornost je muzej posvečal tudi depandansam zunaj Ljubljane, tako muzeju lončarstva na Podsmreki, Jurčičevemu muzeju na Muljavi, Adamičevi rojstni hiši v Blatu pri Grosupljem in muzeju v Goričanah.

Naše razstave v Ljubljani in drugod si je ogledalo 45.500 obiskovalcev, muzejski kustosi pa so imeli vrsto predavanj, sodelovali so pri sestavi vprašalnic za etnološko topografijo ter mnogim dijakom, študentom in drugim interesentom pomagali s strokovnimi nasveti.

30. obletnico osvoboditve je muzej proslavil z otvoritvijo pomembnejših razstav, na desetih rednih sejah delovne skupnosti pa smo obravnavali delovne in finančne načrte muzeja, se pogovarjali o rednem delu in potrebah kakor tudi reševali širša družbena vprašanja kot na primer vključevanje v stabilizacijski program, samopriskrbi in podobno.

F. Šarf

RIBNIŠKI MUZEJ V RIBNICI ima doslej nameščeni zbirki lončarstva in suhe robe ter zgodovinske slike ribniškega in okoliških gradov. Urejanje zbirk je odvisno od sredstev, ki jih gospodarstvo zbira za kulturne namene. Če bi kultura sama ustvarjala zadovoljiva finančna sredstva, bi tudi sama odločala programe dela in potrebe, ki jih dejavnost ali zbirka potrebuje.

V letu 1975 smo predvidevali, da se bo začelo strokovno raziskovanje izdelovanja suhe robe — to bi opravili strokovnjaki Slovenskega etnografskega muzeja iz Ljubljane. Zaradi pomanjkanja predvidenih finančnih sredstev se bo vsa akcija premaknila v leto 1976.

Enako je z nameščanjem strokovnih kadrov — ker ni zato potrebnih finančnih sredstev, si pomagamo s strokovno pomočjo SEM.

Arko Janez

POKRAJINSKI MUZEJ V KOČEVJU ima manjšo zbirko etnoloških predmetov, vendar vam števila ne moremo navesti, ker predmeti niso inventarizirani. V letu 1975 smo nabavili inventarno knjigo za etnološke predmete. V načrtu smo imeli inventarizacijo in preparacijo vsaj nekaterih predmetov. Ker naša ustanova nima etnologa smo to delo načrtovali z zunanjim sodelavcem. Vsega tega ni bilo moč izvesti zaradi premajhnih finančnih možnosti.

Delavka muzeja je izpolnila vprašalnico in se udeležila s Fanči Šarfovo terenskega ogleda o izdelovanju skodel na Kočevskem.

Margareta Hirschback-Merhar

DOLENJSKI MUZEJ, NOVO MESTO

Etnološki oddelek pri Dolenjskem muzeju zaradi pomanjkanja prostora svojih zbirk nima razstavljenih, ampak jih hrani v primernem depozitu.

Od 1. marca 1974 dalje oddelek nima etnologa. Tako je dobro zastavljeno delo Janeza Bogataja, tedanjega kustosa za etnologijo, ostalo nedokončano. Dokumentacijo in gradivo je formalno prevzela Slavka Ložarjeva.

V letu 1975 je muzej nadaljeval z raziskavo mlinov in žag s pomočjo študenta etnologije Andreja Dularja, ki je evidencial, opisal in fotografiral 13 objektov ob potoku težka voda. Pridobil je tudi nekaj arhivskega gradiva.

Raziskave mlinov in žag se bodo nadaljevale v letu 1976 z ekipo študentov etnologije. Potrebna finančna sredstva so zagotovljena.

V letu 1975 je bilo nabavljenih 10 predmetov. Etnološka knjižnica se je povečala za 7 publikacij.

STANJE ETNOLOŠKE ZBIRKE OB KONCU LETA 1975: 490 predmetov v depozitu, 433 zapisov, 223 risb, 171 diapozitivov in 1346 fotografij.

Slavka Ložar

BELOKRANJSKI MUZEJ V METLIKI še vedno nima nastavljenega etnologa, zato je bilo opravljenih le nekaj manjših akcij, pri katerih je sodeloval tudi domačin — študent etnologije.

Muzej je v zadnjem letu pridobil 27 etnoloških predmetov, urejena je bila fototeka in diateka do leta 1974 ter za oboje napravljeno tematsko in krajevno kazalo. V krajevni muzejski zbirki v Semiču je bilo inventariziranih 126 etnoloških predmetov. Na terenu so bila manjša raziskovanja, in sicer o svetilih v Beli krajini, o piparstvu in pletarstvu.

Jože Dular

POSAVSKI MUZEJ V BREŽICAH je v letu 1975 razen rednega vzdrževanja predmetov v zbirkah izvedel še nabiralno akcijo etnoloških predmetov na Planini v Gorjancih. Pri tej akciji smo v Brezju nad Podbočjem odkrili popolnoma ohranjeno leseno stanovanjsko stavbo s črno kuhinjo ter dvema prostoroma, ki ima v kletnem delu starinsko kovačnico. Ta stavba bo predvidoma v letu 1977 urejena, v njej bo popoln hišni ter kovaški inventar ter bo kot „muzej in situ“ na ogled javnosti.

Mitja Guštin

POKRAJINSKI MUZEJ CELJE (Muzejski trg 1) se je zaradi pomanjkanja finančnih sredstev v letu 1975 omejil predvsem na urejanje inventarnih knjig in kartoteke. Predmete, ki jih je muzej pridobil v tem letu smo zbirali predvsem po naslovih lastnikov, ki nam jih je javil Zavod za spomeniško varstvo Celje. Po potresu leta 1974 na Kozjanskem je ekipa Zavoda za varstvo spomenikov Celje zapisovala namreč tudi naslove tistih, ki so bili pripravljeni odstopiti razne predmete. V tem letu smo pridobili 41 predmetov, precej pa jih imamo evidentiranih in jih bomo odkupili leta 1976.

Tudi v letu 1975 smo nadaljevali priprave za postavitve stalne etnološke zbirke v muzeju. Ker je to povezano s preureditvijo pritličja Stare grofije, je vprašanje, kdaj bo zbirka res postavljena, saj muzej zaenkrat za to delo nima sredstev.

Šlibar Vladimir

ETNOGRAFSKI ODDELEK POKRAJINSKEGA MUZEJA V MARIBORU

Ker na razpisano mesto kustosa etnologa v letu 1975, kakor tudi že v letih 1973 in 1974, nismo dobili ustreznega kandidata, smo pogodbeno zaposlili na to mesto študentko etnologije Vero Peklar.

Delo tov. Peklarjeve je obsegalo skrb za vzdrževanje zbirke, depoja in dokumentacije etnografskega oddelka muzeja, opravila je več terenskih ogledov, obenem je bila zaposlena kot muzejski vodič. S koncem junija 1975 je zaradi porodniškega dopusta zapustila našo ustanovo.

Pripominjamo, nikakor ni naša krivda, da smo že dlje brez etnologa. Prav neverjetno se sliši, vendar je res, da se v zadnjih dveh letih kljub našemu razpisu nihče ni resneje zanimal za delo v muzeju, čeprav ima le-ta, kakor je znano, na skrbi obsežno in še dokaj neraziskano etnološko področje. V zvezi z namestitvijo se je ustanova nekajkrat obrnila na oddelek za etnologijo na fakulteti, vendar so bila tudi ta prizadevanja brezuspešna.

Oddelek v muzeju je pridobil v letu 1975 5 lončenih posod, lesen žličnjak in 2 ljudski plastiki.

Poleg slovenske in jugoslovanske strokovne literature prejema muzej še etnološka glasila iz ČSSR in Madžarske.

A. V.

ETNOLOŠKI ODDELEK POKRAJINSKEGA MUZEJA V PTUJU

Etnološka zbirka je že nekaj let zaprta in nedostopna obiskovalcem, zato smo se lotili ureditve razstavnih prostorov. Pri tem smo naleteli na objektivne težave. Morali bi preurediti poslopje nekdanje grajske žitnice, finančna sredstva pa tako velikega dela ne dopuščajo. Nadaljevali smo z zbiranjem in odkupom predmetov na terenu za izpopolnitev zbirke: lončenih in kovinskih posod raznih oblik in velikosti, burkel, likalnikov, kolovratov, izdelkov ljudske umetnosti itd.

Fotografirali in opisali smo nekatere prireditve in sejme, kurentovanje, Jurijev, Ožbalto in Katarinin sejem v Ptuj ter Martino v Ormožu. Po večletnem spremljanju in zbiranju dokumentacije, bodo dale primerjave in raziskave podoba spreminjanja vloge in pomena sejma, strukture kupcev in prodajalcev, še zlasti pri prodaji starih oblačil in drugih predmetov, kar zavzema v zadnjih letih vedno večji obseg.

Z namenom, da bi bila dokumentacija čim bolj pregledno urejena, so bile nabavljene kartoteke za fototeko, diateko, terenske zapiske in risbe.

Velikega pomena za etnološko zbirko, je zbiranje podatkov o njenem nastanku, vendar je to zaradi nepopolnih virov in iskanja v drugih ustanovah oteženo. Doslej najdeni podatki dajejo le okvirni pregled zgodovine te zbirke, predmeti prvotne zbirke pa nam doslej še niso znani.

Muzej se je vključil v raziskovalni projekt Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja in sodeloval pri tem s sestavo vprašalnice o čebelarstvu ter z dopolnilno vprašalnico o vino-gradništvu.

V letu 1975 je oddelek sodeloval pri razstavi ob šestdesetletnici rojstva narodnega heroja Dušana Kvedra-Tomaža, z neevropskimi glasbili, ki jih je Dušan Kveder podaril ptujskemu muzeju.

Majda Ceh

ETNOGRAFSKI ODDELEK POKRAJINSKEGA MUZEJA V MURSKI SOBOTI

V letu 1975 je kustos UREJAL predvsem naslednjo ETNOLOŠKO DOKUMENTACIJO: arhiv prostoročnih risb, arhiv tehničnih risb, urejanje terenskega gradiva, gradiva prostoročnih in tehničnih risb etnografske topografije ljudske arhitekture, vodenje knjige ilustrativnega gradiva, inventarne knjige ilustrativnega gradiva, knjige dohodov fotografskega gradiva, inventarne knjige terenskega fotografskega gradiva in dohodne knjige muzealij.

Etnološki oddelek je bil v letu 1975 DOPOLNJEN z naslednjimi EKSPONATI: Na terenu so bili odkupljeni kmečki voz, par (lončarski izdelek), lesene coklje in dva koša za čebele.

Na mejnih prehodih z Avstrijo pa je bilo v letu 1975 ZAPLENJENIH približno 200 narodopisnih predmetov, ki so v razstavljenem stanju. DEPO za hranjenje narodopisnih muzealij je dopolnjen s tremi policami. Nekaj lesenih PREDMETOV JE MIZARSKO POPRAVLJENIH IN KONZERVIRANIH.

RAZISKOVANJA: V letu 1975 se je v okviru odobrenih finančnih sredstev nadaljevala prva faza topografije ljudske arhitekture na Goričkem predelu Prekmurja in sicer v naslednjih vaseh: Mačkovci, Moščanci, Rogaševci, Stanjevci, Šalovci, Sotina, Kuzma, Dolnji Slaveči, Gornji Slaveči, Dankovci in Pečarovci. Kvantitativni rezultati deset dnevni raziskovanj: Ugotavljamo, da v vaseh Dankovci, Kuzma, Mačkovci ni nobene hiše več prekrite s slamo.

Izdelana je tehnična dokumentacija stanovanjske hiše Šeruga Terezija, Šalovci 55. Domačija je primer stegnjenega doma iz 19. stol. Po tlorisni zasnovi to hišo uvrščamo med najstarejše domačije v Prekmurju, ki so danes v Prekmurju že prava redkost. V tehnični dokumentaciji je zajet tloris temeljev, tloris pritličja, prečni prerez vzhodne in zahodne fasade. Tehnično dokumentacijo je opravil tov. Sever Tivadar, gradbeni tehnik Projektivnega biroja v Murski Soboti.

Na terenu so bili izdelani posnetki v črno beli fotografiji, skupno (6 filmov) približno 180 posnetkov.

Rezultati 5-dnevni raziskovanj „kupinarstva“ v Renkovcih. „Kupinarstvo“ — nakupovanje in preprodaja jajc in perutnine se je pričelo v vasi Renkovci pred 100 leti. Prva kupinarja sta prišla v Prekmurje iz Šopronja in Kormenda na Madžarskem. Kupinarji so s „putami“ ali vozovi nabirali od vasi do vasi jajca in perutnino. Tako so si gospodinjke preskrbele potrebnega drobiža za sol, petrolej in ostale gospodinjske potrebščine.

V arhivskih virih (registri trgovcev v Prekmurju od leta 1920—1944, Državni arhiv Maribor) zasledimo „kupinare“ registrirane kot trgovce z jajci in perutnino, z izdanimi obrtnimi dovoljenji. Še leta 1947 je bilo v vasi Renkovci 80 % vseh moških „kupinarjev“. Kupinarstvo je bilo razvito do leta 1950. Na kupinarstvo kot trgovino se navezujejo narodopisne šege.

UDELEŽBA NA STROKOVNIH POSVETOVANJIH: Namesto kongresa v Zagrebu, si je etnologinja ogledala muzej na prostem v kraju Stubing pri Gradcu in muzej ter občasno razstavo „Back-model“ v Pokrajinskem muzeju v Stainzu (Avstrija).

Poleg tega je bila v poletnih mesecih preteklega leta dejavnost osredotočena predvsem na VODSTVO PO ETNOGRAFSKEM ODDELKU MUZEJA, saj si ga je ogledalo 5459 obiskovalcev, od tega je vodila etnologinja 21 skupin.

Vlasta Koren

ETNOLOŠKI ODDELEK PRI GORENJSKEM MUZEJU V KRANJU je lani opravil dvojico terenskih akcij.

Terensko delo v Bohinju je trajalo skoraj tri tedne. Šlo je za dopolnjevanje ustnega izročila o planšarstvu v Zgornji bohinjski dolini, dokumentacijo planšarskih naselij, stavb, življenja in dela pastirjev na planinah, zbiranje in evidentiranje predmetov s področja pastirske kulture in arhivskega gradiva. Obiskane so bile naslednje planine: Voje, Ukanc, Jezero, Viševnik, Dedno polje, Ovčarija, Laz, Uskovnica, Goreljek, Javornik. Z namenom, da bi vsaj na primeru ene pašne srenje dobili celostnejšo podobo o živinoreji na splošno, je študentka etnologije Boža Marenče zbrala bogato gradivo o živinoreji v Stari Fužini.

Druga pomembna terenska akcija, pri kateri so sodelovale tudi študentke etnologije: Alenka Okrožnik-Simikič, Ivanka Počkar in Dušana Marn je bila v gorskih naseljih nad Jesenicami: Prihodi, Planina pod Golico, Plavški rovt. V vseh treh naseljih smo zbirali, evidentirali in dokumentirali etnološke predmete in značilne primere ljudskega stavbarstva. Planino pod Golico pa smo izbrali kot primer gorskega naselja, ki ga je treba etnološko bolj raziskati. S pomočjo vprašalnic smo zbirali etnološko gradivo o naselju, stavbarstvu, živinoreji, poljedelstvu, sadjarstvu, nabiralništvu, vrtničkarstvu, o tehniki in tehničnem znanju, prometu, o prehrani, rudarstvu in ogljarstvu, o delavstvu in delavski kulturi, o socialni diferenciaciji. V tem času je bilo opravljeno temeljito sondažno delo v odkrivanju etnološke podobe tega rudarsko-kmečkega delavskega naselja nad Jesenicami.

Gorenjski muzej v Kranju je gmotno omogočil dr. Mariji Makarovičevi, da je teden dni raziskovala nošo v Ratečah.

Že nekajletna akcija Gorenjskega muzeja — meritve in nadrobnejša dokumentacija spomeniško pomembnih objektov ljudskega stavbarstva je bila lani zaradi neugodnih finančnih razmer močno okrnjena. Izmerjena sta bila le dva objekta: Kmečki dom v Zg. Beli pri Predvoru in pašba — hiša za preužitkarje in najemnike na Planini pod Golico.

Plod terenskega dela v letu 1975 je blizu 900 črno-belih fotografij, 180 barvnih diapozitivov, s katerimi se je obogatil etnološki fotoarhiv, dalje 110 novih etnoloških predmetov, terenski zapiski pa so urejeni po novi etnološki sistematiki na 656 kartotečnih listih.

Gorenjski muzej je gostoval v Muzeju v Kamniku z razstavo Kmečka naselja in arhitektura v Dolini.

Problem, ki že leta tare naš muzej, so depoji. Predmeti, ki so že zbrani, čakajo na terenu, ker v depojskih prostorih ni mesta zanje. Založenost v depojih tudi onemogoča inventarizacijo. Lani smo napravili prvi korak k odpravljanju tega stanja. Dobili smo prostor zunaj muzejske hiše, ga uredili in preselili vanj celotno zbirko lončarstva in nekaterih drugih drobnejših predmetov.

Anka Novak